

Hromadné správanie, sociálny vplyv, vodcovstvo a moc

Psychológia masových javov

- jeden z predchodcov SP (G. le Bon), oživenie záujmu o tému v súčasnosti – **potreby praxe** (výtržnosti fanúšikov, koncerty, katastrofy, terorizmus, náboženský fanatizmus, nákupné horúčky, demonštrácie ...)
- masové/davové/kolektívne správanie – vzniká spontánne, vyvíja sa neplánovite, je neorganizované a nepredvídateľné
- **3 kľúčové procesy – sociálna facilitácia, deindividualizácia, emočná nákaza**
- Zimbardo – experimenty s deindividualizáciou – anonymita podporuje agresívne správanie, Stanford Prison Study (1971)

Konflikty

- dôsledok etnocentrizmu a etnickej neznášanlivosti
- na individuálnej úrovni – autoritárska osobnosť, chýbajúca empatia
- na úrovni skupín – bystander apathy (prihliadanie bez zásahu), rozptýlená zodpovednosť, depersonalizácia, teória sociálnej identity – na zvýšenie in-group kohézie napadneme nejakú out-group – MY a ONI

Terorizmus

- narcistická a hraničná porucha osobnosti, autoritárska osobnosť
- **prečo sa ľudia stávajú členmi teroristických skupín?**

- potreba moci, potreba prináležania, kompenzácia vlastnej neistoty, hľadanie zmysluplnosti pre vlastné konanie, vystavenie násiliu v detstve, frustrácia ako spúšťač agresie a naopak, sociálna kontrola a propaganda

Psychológia moci

- M. Foucault (1977) – zákonná a disciplinárna moc
- **zákonná moc zakazuje (väzenie), disciplinárna moc kontroluje (škola).**
- základnou metódou konštruovania disciplinárnej moci je **norma**.
- normalizácia je proces, ktorým sa delí normálne a nenormálne, štandardné a neštandardné, prípustné a neprípustné – to sú už zreteľné znaky **mocenského pôsobenia**
- naše poznanie nie je neutrálne, ale platí, že **tam, kde je poznanie, tam je aj moc**, tá sa uplatňuje pôsobením mechanizmov **sociálneho vplyvu** jednotlivcov navzájom, teda ich vzájomnou interakciou

Zdroje moci (Organ, Bateman, 1991)

- **legitímna moc** (daná autoritou, pravidlami alebo zákonmi)
- **kontrola nad zdrojmi** (peniaze, informácie)
- **osobné predpoklady** (charizma, atraktivita)
- **sociálne vzťahy** (množstvo priateľov, kontaktov)
- **expertíza** (nenahraditeľnosť, kritičnosť)

Znaky moci

- uľahčujú identifikáciu nositeľa moci a „legitimizujú“ jeho výsady a práva, ktoré vyplývajú z jeho statusu:

a) statusové symboly: oblečenie, technické prostriedky...

b) symboly aktuálneho vplyvu: ochranka, imunita, záujem médií, ...

c) dôsledky vplyvu: keďže disponujú mocou, majú v rukách prostriedky, ktorými môžu ovplyvňovať rozhodnutia a následne z nich aj profitovať

d) reprezentačné výhody: „otvorené dvere“ k členstvám dozorných a výkonných radách rôznych hospodárskych a mimovládnych inštitúcií...

e) symptómy „bezmocnosti“ v okolí: ostatní stoja „za ním“, ich oprávnenia a možnosti slabnú a ustupujú pred jeho želaniami a potrebami

- <https://www.youtube.com/watch?v=3dHEDUVrkQQ>

Vodcovstvo

- proces, v ktorom sa uplatňuje **vplyv** ako kľúčový koncept definícií moci – moc = **schopnosť alebo potenciál ovplyvňovať druhých tak, aby dosiahli spoločné skupinové ciele**
- vodca – osoba, ktorá má v skupine silnú pozíciu a vysoký status, kontroluje aktivity skupiny, prispieva k jej súdržnosti, reprezentuje skupinu, má autoritu, dôveru a v určitom smere sa presadzuje a vedie skupinu
- **formálny vs. neformálny vodca**
- v pracovnej oblasti – štýly vodcovstva – demokratický, autokratický, liberálny
- efektívny vodca – uznanie potrieb členov skupiny a schopnosť porozumieť im, iniciatíva, organizačné schopnosti a osobná účasť na živote skupiny, výkonnosť v motivovaní členov skupiny, sociálna vnímavosť voči daniu v skupine, spojená so starostlivosťou o členov skupiny

„Vodca je najlepší, keď ľudia sotva vedia, že existuje, keď je jeho práca hotová, ciele naplnené a ľudia vravia, že to zvládli sami.“